

คำวิเศษณ์คนนคร อักษร ต.เต่า

จวน ชูแสง - เรียบเรียง

ผู้เขียนขอเริ่มด้วยความหมายของคำวิเศษณ์ ดังนี้

“คำวิเศษณ์ คือคำจำพวกที่ใช้ประกอบคำอื่น ให้มีเนื้อความแปลกออกไป ได้แก่คำว่า ดี ชั่ว ขาว ดำ ดำ สูง เร็ว ช้า กว้าง ยาว ร้อน เย็น แบน กลม ขม หวาน ดั่ง ค่อย เหม็น หอม เป็นต้น คำวิเศษณ์ที่ใช้ประกอบนาม เช่น ม้าเร็ว ประกอบสรรพนาม เช่น ใครบ้าง ประกอบกริยา เช่น เดินช้า ประกอบวิเศษณ์ด้วยกัน เช่น เร็วมาก คำวิเศษณ์ทำหน้าที่เป็นอกรรมกริยา เช่น เขาโง่ เขาจืดต่อไป”

พระยาอุปกิตศิลปสาร (นิ่ม กาญจนาชีวะ เปริชญ)

เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ ของสำนักงานราชบัณฑิตยสภา บทบาทของท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วมในการจัดทำรายการวิทยุภาษาไทยถิ่น ๓ ภาค และพจนานุกรมภาษาไทยถิ่น ๓ ภาค ฉบับราชบัณฑิตยสภา ในโครงการรู้ รัก ภาษาไทย ครั้งที่ ๓ ภาคใต้ วันเสาร์ที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙ ณ โรงแรมเดอะทวินโดตส์ จังหวัดนครศรีธรรมราช สรุปไว้ว่า

ประเภทคำวิเศษณ์แยกคำศัพท์เป็นหมวดได้ ๑๐ หมวด ดังนี้

๑. คำที่ใช้บอกเวลา คำที่ใช้บอกช่วงเวลาในแต่ละวัน คำที่ใช้บอกวัน เดือน ปี และคำบอกระยะเวลา หรือประมาณเวลา

๒. คำบอกจำนวน ปริมาณ และน้ำหนัก

๓. คำบอกรสและรสชาติ

๔. คำบอกสี

๕. คำบอกกลิ่น

๖. คำบอกลักษณะ

๗. คำบอกขนาด

๘. คำบอกกำหนดหรือชี้เฉพาะ

๙. คำขยายที่บอกลักษณะของกริยา

๑๐. คำขยายที่บอกลักษณะของวิเศษณ์

ตัวอย่างคำวิเศษณ์

ตรอย ตร็อกตร็อก ตรับตรับ ต่อเดี่ยว ต่อแต่นี้

ต็อกต็อก ตึก ตึกตึก แตสวน ตุงตุง ...

คำวิเศษณ์คนนคร อักษร ต.เต่า มีดังนี้

- ต่งสิน : ชื่อสัตย์ ชื่อตรง เช่น นายคนนี้เป็นคนต่งสิน - นายคนนี้เป็นคนชื่อสัตย์
ผอ.ไม่รับบริจาคเงินเพื่อฝากเด็กถือว่าเป็นคนต่งสิน - ผู้อำนวยการโรงเรียนไม่รับบริจาคเงินเพื่อฝาก
เด็กเข้าเรียนถือว่าเป็นคนชื่อสัตย์
- ต่งห่อ : กตัญญูและรู้คุณท่าน ชื่อตรง เช่น เด็กดีต้องเป็นเด็กต่งห่อ - เด็กดีต้องกตัญญูรู้คุณท่าน
- ต๋ร็อก ต๋ร็อกต๋ร็อก : เปียก ที่ชุ่มน้ำ อ่อนเกือบเลอะอย่างข้าวต้ม เช่น ขามต๋ร็อก - มะขามเปียก,
ปากต๋ร็อก - ปากเปียก, ตัวเปียกต๋ร็อกต๋ร็อก - ตัวเปียกชุ่ม
- ต๋รอย : กร่อย เช่น น้ำต๋รอย - น้ำกร่อย
- ตระ ตระ : อร่อย มีรสดี ถูกปาก เช่น ตระปาก - อร่อยปาก, ตระคอ - อร่อยคอ
- ต๊วก : ติดอยู่ที่ ตั้งรกราก เช่น ตั้งต๊วกหักรั้ง - อยู่กินตลอดไป
ฉานติดต๊วกอยู่หน้าแหละ - ฉันท้องตั้งรกรากอยู่ที่นี่แหละ
- ต๊ับต๊ับ : โทก ชุ่ม เช่น เดินกลางฝนตัวเปียกต๊ับต๊ับ - เดินกลางสายฝนตัวเปียกโทก
เขบอาบนํ้าเฒ่าเปียกต๊ับต๊ับเดียวไซ้ - รับประทานอาหารเฒ่าตัวเปียกชุ่มอย่างนี้เดียวก็เป็นไซ้
- ตราง : จาง เข้ม หมดรส จืดชืด เช่น เหล้าตราง - เหล้าหมดรส
- ตวาด : กราด ชัดสายไปโดยไม่เจาะจง ทัวไป เช่น ยิงกราด - ยิงไปโดยไม่เจาะจง
แคะแกร็น ชุบพอม เช่น ไม้ต้นนี้ตวาดจ้ง - ต้นไม้นี้แคะแกร็นมาก,
แต็กนี้ไต่ตวาดจ้ง - เด็กคนนี้ทำไมชุบพอมมาก
- ตวาดบาด : ทิ้งไว้เกลื่อนกลาดอย่างไม่เห็นคุณค่า โลกใดกินข้าวตวาดบาดจ้ง - ลูกใครกินข้าวเหลือทิ้งในงานมาก
โดยไม่เห็นคุณค่าเลย
- ตราว : เสียงดังเช่นนั้น เช่น พอลึงเท่นายมือบ้ำโยนลูกบ้ำดังตราว - พอลึงสนามยิงสะพานายมือก็โยน
ลูกสะพานบ้ำดังตราว พอนักโทษหยับตัวกะเสียงไซ้ดังตราว - พอนักโทษขยับตัวก็ได้ยินเสียง
ไซ้ดังตราว
- ตรำ : ตรวาตรำ ทนทำอย่างไม่คิดถึงความยากลำบาก เช่น ปักดำกล้าตรำกลางแดดเลย - ปักดำข้าวกล้า
ทนทำกลางแดดโดยไม่ย่อท้อ
- ต๊ิ้ว : รูปร่างเล็กเพรียว เช่น เด็กน้อยอยู่ต๊ิ้ว - เด็กคนนี้รูปร่างเล็กเพรียว
- ต๊ริด : ฟุ้งไปอย่างแรง เช่น แลโหนด่ประปาแตกน้ำฟุ้งต๊ริด - ดูโหนด่ประปาแตกน้ำฟุ้งแรง
ไอ้ไต่ลงชุดบ่อถึงตาน้ำน้ำฟุ้งต๊ริด - ไอ้ไต่ลงไปชุดบ่อพอลึงตาน้ำน้ำก็ฟุ้งแรงออกมา
- ตริก : มาก เหลือล้น เช่น นับไม้ตริก - นับไม่หมด, ไม่ตริกไม่ถอง - เอาไปไหนไม่หมด มากเกิน
- ตรุต : โดยเร็ว เช่น วิ่งตรุต - วิ่งโดยเร็ว วัวชนตัวแพ่โลกชนวานวิ่งตรุตเลย - วัวชนตัวแพ่โดนชนกัน
วิ่งเร็วไปเลย
- ตรุน : ล้มเป็นทาง ล้มทับกันระเนระนาด เช่น หมันแล่นปาตรุน- มั่นวิ่งจนปาราบ,
ฝนตกลมแรงข้าวตรุนเลย - ฝนตกลมแรงทำให้ต้นข้าวล้มทับกันระเนระนาด
- ตอเดียว : อึกลักครู่ เช่น ตอเดียวหมอมมา - อึกลักครู่หมอมมา

- ตอแต่นี้ : ในอนาคต ต่ไป สืบไป เช่น ตอแต่นี้ฉันไม่เตือนเตือนแล้ว - ต่ไปฉันจะไม่ตักเตือนคุณแล้ว
ตอแต่นี้พ่อต้องหยุดกินเหล้า - ต่ไปนี้พ่อต้องหยุดดื่มเหล้า
- ตอหรอ : อาณาเขตติดต่อกัน อยู่ตรงกัน เช่น อยู่ตอหรอกันมีไพร่ปันกันโหย - อยู่ติดกันสืออะไรก็แบ่งปันกัน
ประจำ
- ต็อกแตก ต่อแต้ : เตาะเตะ เช่น เด็กหัดเดินต็อกแตก - เด็กหัดเดินต็อกแต้
ลูกเตาะหลานต้อแต้ - ลูกเตาะหลานเตาะเตะ
- ต่อง : ทูบ ตีด้วยหมัด เสียงดังเช่นนั้น เช่น ตีกลองดังต่องๆๆ โลกชนหลังดังต่อง - ลูกชนข้างหลัง
เสียงดังต่อง
- ตะ ต้า เติด เตอะ : ชี เอะ เกิด ชี เช่น ไปต้า - ไปเอะ, นอนตะ - นอนชิ แลต้า - ดูชิ เข้ามาต้า - เข้ามาชิ
ไปเติด - ไปเกิด
- ตาเยียด : เล็กๆ เช่น ลูกไหนตเล็กตาเยียดเลย - ลูกต่ายังเล็กๆเท่าตาเยียดอยู่เลย
- ตาง : ต่าง เช่น ตางคนตางไป - ต่างคนต่างไป เรื่องไหนไคเห็นตางมั่ง - เรื่องนี้ไคมีความเห็นแตกต่างบ้าง
- ตามใจ : แล้วแต่ สุดแต่ เช่น ตามใจเดิน - ตามใจทาน แล้วแต่ทาน
ใช้เป็นสำนวนเช่น “ตามใจปาก ยากถึงวาน” - ตามใจปากลำบากเวลาขับถ่าย
- ตำตำม : เปียก และ เทียบคล้ายขลุ่ยกลิก เช่น เอาหมีคิ้วแบบตำตำมนะ - เอาหมีพัดแบบน้ำขลุ่ยกลิกนะ
หุงข้าวอย่าให้ตำตำมหนาน - หุงข้าวอย่าให้เปียกนะ
- ตำโหละ : ไหน ที่ไหน เช่น ชื่อตำโหละ - ไปไหน รดคว่ำที่ตำโหละ - รดคว่ำที่ไหน
- ตำ : ตรงข้ามกับสูง มีระดับด้อยหรือน้อยกว่าปกติ เช่น สู้ตำหว่าเรา - คุณเตี้ยกว่าเรา
อยู่ที่ตำดีหว่าอยู่ที่สูง - อยู่ที่ตำดีกว่าอยู่ที่สูง
- เตะ, ตี, ตี้ : ตำหนิ ชี้ข้อบกพร่อง ล้อเลียน จะ อย่างมายุ่ง เช่น ตีไป - จะไป ตีมา - จะมา
ตีไทรภูมิ - ข้างกูเอะ อย่างมายุ่ง
- ตัก ตักย : เวลาเท่าไร เช่น ตักแล้ว - เวลาเท่าไรแล้ว
- ตี : จะ โหมะ เช่น การเล่นทอยตโรค เมื่อบอกให้ฝ่ายหนึ่งทอยให้ถูกลูกที่กำหนดที่คนทอยทอยไปถูก
อีกลูกหนึ่ง เรียกว่า “ตี” ต้องเสียคะแนน เพราะทำผิดกติกา เสียงร้องดีไปจนจบเกมการเล่นของตน
อย่าดังเดียวครูตีดี - อย่าส่งเสียงดังเดียวครูจะตี
- ตั้นวัน : ตั้นเป็นเกลียว สับเท้า สาละวนเพราะภาระมาก เช่น แรกวาดิตธุระจนตั้นวัน - เมื่อวานติดธุระ
เดินเสียจนตั้นเป็นเกลียว
- ตั้นตรด : ข้อเท้าพิการต้องไข้ปลายเท้าจรดเดิน เช่น เดินตั้นตรด - เดินกับปลายเท้า
- ตีสวน แดสวน : ตามลำพัง เช่น มาตีสวน - มาตามลำพัง ไปแดสวน - ไปคนเดียว
- ตีก : เสียงดังเช่นนั้น เช่น หลังออกกำลังกายใจเต้นตีกๆ - หลังออกกำลังกายเสียงหัวใจเต้นตีกๆ
ไคเดินตีกๆอยู่ไต้คุณ - เสียงไคเดินตีกๆอยู่ไต้คุณ เสียงพรวาหล่นตีก - เสียงมะพรวาหล่นดังตีก
- ตึงตึง : อืด ใช้ประกอบคำ พอง คือ พองตึงตึง (พองอืด)

- ตี๋ม : ในทันทีทันใด เช่น น้ำหักป๋องตี๋มเดียวช่วยไม่ทัน - น้ำทำลายท่านบพังในทันทีแก้ไขไม่ทัน
 ลมแรงดันพร้าวลัมตี๋มเลย - ลมแรงทำให้ต้นมะพร้าวลัมทันทีทันใด
- ตุง : เสียงกลอง เช่น เสียงกลองตุงตุงๆ โนราขัดท่าตามเสียงกลองหึ่งตุงๆ - โนราท่าท่ารำตามเสียงกลอง
 ดึงหึ่งตุงๆ
- ตุงถึงตึงถึง : ได้ยินเสียงกลองไม่ได้ เป็นตึงไปให้ถึง หมายถึง ฝึกฝนในการดูการละเล่น
- ตุงพลก : มีมหรสพแสดงที่ไหนไปที่นั่น ตุงแล้วกลอง - เอออออกมาทัน
 ยินกลองโนราที่ไหนแล้วตุงพลก - ได้ยินเสียงโนราที่ไหนแล้วตึงไปที่นั่น
- ตุงตึง : สะบัดสะบั้ง แกว่งไปแกว่งมา รุงรัง กะรุงกะรัง เช่น ห้อยตุงตึง - ห้อยแกว่งไปแกว่งมา
 เป็นสาวอยาเดินตุงตึงไม่น่ารัก - เป็นผู้หญิงอย่าเดินสะบัดสะบั้งไม่น่ารัก
- ตุน หลั่นตุน : เตี้ย เช่น อยู่หลั่นตุนจัง - รูปร่างเตี้ยมาก ถ้วนหลั่นตุน - ถ้วนเตี้ย
- ตูป : มาก พังยับเป็น เช่น เนียนตูป - สะเอียดมาก พายุเข้าแรกชาวบ้านริมหลังพังเนียนตูป - พายุพัด
 เข้ามาเมื่อวานทำให้บ้านริมตึงพังยับเป็น
- ตูปตูป : ดิบ เช่น บาวนั้นกินไข่ไก่ตูปตูป - ผู้ชายคนนั้นกินไข่ไก่ดิบ
 โลกไก่โคหุงข้าวตูปตูป - ลูกสะไภ้ใคร หุงข้าวดิบ
- ตุม : เพิ่งออก ยังไม่บาน ตุม เช่น เขาตุม - เขาสัตว์ที่เพิ่งออก ดอกตุม - ดอกตุม
 หวานถั่วเขียวบานแล้วตุมตุม - หวานเมล็ดถั่วเขียวไว้นานแล้วเพิ่งออกนี่
- ตุมต้ำตุมต้ำ : อาการที่ใช้เท้าตีน้ำเสียงดัง เช่น เด็กๆ หัดว่ายน้ำในสระตื้นตีน้ำตุมต้ำตุมต้ำ - เด็กๆ หัดว่ายน้ำ
 ในสระใช้เท้าตีน้ำเสียงดัง
- ตูปบีน ตูปหมิ่น : ตรงกันข้าม
- ตู่หงั้น ตู่หัน : โทณ ตัวเตี้ย เช่น หมูเถื่อนตู่หงั้น - หมูป่าโทณ ไชตู่หงั้น - อ้วนทะเมียดเตี้ย
- ตู่หรณ : นานช้า เช่น เรื่องแรกตู่หรณ - เรื่องนานช้าแล้ว
- ตู่ก่ง : ลั่น ด่วน เช่น ขาตู่ก่ง - ขาด่วน มีดตู่ก่ง - มีดลั่น
- ตูด : หมดเกลี้ยง คำปฏิเสธอย่างไม่สุภาพ เช่น เกลี้ยงตูดเลย - หมดเกลี้ยงเลย
 เล่นไฟแพะหมัดตูด - เล่นไฟแพะจกเงินหมดเกลี้ยง
- ตู่หว ตู่หู่ ตู่เหว : เสียงร้องของนกดูเหวว่า ได้ยินเสียงตู่เหวแล้วเดินถึะ - ได้ยินเสียงนกดูเหวแล้วตื่นเถิด
- ตู่โห : พอดี บังเอิญ
- เต้ง : กินจนท้องป่อง เช่น งานกำนันกินกันเต้งเลย - งานกำนันกินเถียงกันจนท้องป่อง
- เตป้า : ทแยง
- เต็ม : สุด เต็มที่ เช่น เต็มบาว - เป็นหนุ่มเต็มที่ เต็มหมวัง - เต็มกำลัง เต็มตรัน - เกินกำลัง
- เตย : เฉย เช่น นั่งทำเตย - นั่งทำเฉย
- เตราะ : เฉาตายเพราะน้ำท่วม เรียก “เตราะน้ำ” เช่น น้ำท่วมลอกอเตราะน้ำตายเหมิ็ด - น้ำท่วม
 ต้นมะละกอเฉาตายหมด

- เตริน : ตื่นเขิน เช่น แรกนุ้กลูกตอนนี่เตริน - เมื่อก่อนลูกแต่ตอนนี่ตื่นเขิน
- เตรียน : ลั่น เกรียน เช่น ตัดผมเสียเตรียน - ตัดผมลั่น
- เตรียว : มาก ยิ่ง เช่น พอรู้ว่าหนังเดี่ยวเล่นมากันเตรียว - พอรู้ว่าหนังตะลุงน้องเดี่ยวเล่นคนมากันมาก
หนองนี่เสียงปลาเตรียว - หนองน้ำนี่เสียงปลาดังมาก
- เตร้อย : มาก ใช้ประกอบ ยาว ว่า ยาวเตร้อย - ยาวมาก เช่น ย่านนางข้างปลวกยาวเตร้อย - ย่านของย่านาง
ที่เลื้อยอยู่ข้างปลวกยาวมาก
- เต้น : ตื่น หยั่งลงไปได้ไม่ลึกจากผิวน้ำหรือขอบบ้น ลั่น เช่น น้ำเต้น - น้ำตื้น
นุ่งผ้าเต้นจ้าน - นุ่งผ้าลั่นมาก วันสงกรานต์สาวๆห้ามนุ่งกระโปรงเต้น - วันสงกรานต์ห้ามสาวๆ
นุ่งกระโปรงลั่น
- เติบ : โต ใหญ่ เช่น ตัวเติบ - ตัวโต
- เตียน : โล่งเตียน เช่น ทางป่ายางเตียนแล้ว - ทางป่ายางพาราโล่งเตียนแล้ว
- เตียม : เจียบ เช่น เตียมๆ - เจียบๆ ใจเย็นๆ
- เตียะ : เลว ชั่วช้า เช่น หมอหนี่เตียะจัง - คนนี้เลวมาก คนเตียะๆเท่านั้นคิดเผาโรงเรียน - คนเลวๆ เท่านั้น
ที่คิดเผาโรงเรียน
- เตื่อย : เฉื่อยๆ เฉื่อยช้า ไม่รีบร้อน เช่น เดินเตื่อยๆต่อได้อีถึง - เดินไม่รีบร้อนเมื่อใดจะถึง
อย่าเดินเตื่อยอยู่ถะผนอ๊ตโกไหน - อย่าเดินเฉื่อยช้าอยู่เลย ผนจะตกแล้วโน้น
- แต : ตั้งแต่ เมื่อ เช่น แตโค้ว - เมื่อสักครู่ แตซื่อ - เมื่อวานขึ้น แตวา - เมื่อวาน
แตเท่า - นับตั้งแต่หรือเริ่มแต่ แตแรก - เมื่อก่อนโบราณ แตวซื่อ - เมื่อวานขึ้น
แตหัววัน - แต่เช้าตรู่หรือแต่เนิ่นๆ แตไหร - แต่ก่อน ตั้งแต่โบราณ
- แตก : ลักษณะของถั่วเขียวที่ต้มแล้วแตก แสดงว่าสุกมากแล้ว
แซตกตอก - แตกกระจาย เช่น เรือแล่นหัวแตกตอก - เรือแล่นน้ำที่หัวเรือแตกกระจาย
- แตกดอกดู : ลักษณะการเดือดของน้ำตาลที่เคี่ยวจนได้ที่ จะมีลักษณะเป็นฟอง และมีสีเหลืองคล้ายดอกประดู่
- แต้ง : แต่ง มีเนื้ออูมแน่นตึง ไม่เหี่ยวไม่หย่อนยาน ตึง เช่น นมแต้ง - นมตึง
กินจนพุงแต้ง - กินกันจนท้องป่อง
สาวนื้ออยู่แต้ง - หญิงสาวคนนี้รูปร่างหน้าตาเปล่งปลั่งมีน้ำมีนวล
- แต็ด : นิด เล็กน้อย เช่น มันเหลือแต็ดนึ่ง - น้ำมันเหลือเล็กน้อย ขออีกแต็ด - ขออีกนิดหนึ่ง
- แตร์ริกแตร์ริก : มาก แออัดยัดเยียด เช่น ปลาออกมาอากันอยู่แตร์ริกแตร์ริก - ปลาออกมาอากันอยู่มาก
เอือดแตร์ริกแตร์ริก - ชื่นแฉะมาก
- โต้งเต้ง : โตงเตง อากการแห่งสิ่งของที่ห้อยแล้วหย่อนยานแกว่งไปมาได้ เช่น
ลูกบวบเหลี่ยมห้อยโต้งเต้ง - ลูกบวบเหลี่ยมห้อยโตงเตง
- โต้งเบ้ง โต้งเหม้ง : ห้อยต่องแต่ง เช่น แลโหนซี่พัวห้อยโต้งเบ้ง - คุณันลูกฟักเขียวห้อยต่องแต่ง
- โตระ : อากการร่อแร่ แะ หยาบคาย เช่น หนี่งี่เล่นโตระจัง - หนี่งตะลุงโรงนี้แสดงหยาบคายมาก

ใต้ : ข้างล่าง ตรงข้ามกับเหนือ ใต้หัวน - ใต้ฟ้า (ในโลก) ใต้ใด - ใต้บันได
ไตร : ทำไม เหตุไร เพราะอะไร เพื่อะไร เช่น ทำญไตร - ทำญทำไม
ไตรไม้ไป - ทำไมไม้ไป ไตรรู้- มันเป็นอย่างงังไม่รู้.

หนังสืออ้างอิง.

๑. พระยาอุปทิศศิลปะสาร (นิม กัญจนวิระ เปรียญ) , หลักภาษาไทย (อักขรวิธี วจวิภาค
วากยสัมพันธ์ ฉันทลักษณ์) ไทยวัฒนาพานิช จำกัด , กรุงเทพมหานคร ๒๕๒๔.
๒. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช : พจนานุกรมภาษาถิ่นใต้ พ.ศ.๒๕๕๐ ฉบับเฉลิมพระเกียรติ
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในวโรกาสเจริญพระชนมพรรษา ๘๐ พรรษา, มหาวิทยาลัย
ราชภัฏนครศรีธรรมราช, มูลนิธิร่วมพัฒนาภาคใต้และสถาบันทักษิณคดีศึกษา, ๒๕๕๑.
๓. สำนักงานราชบัณฑิตยสภา, เอกสารประกอบการเสวนาทางวิชาการ บทบาทของท้องถิ่นต่อการมีส่วนร่วม
ในการจัดทำรายการวิทยุภาษาไทยถิ่น ๓ ภาค และพจนานุกรมภาษาไทยถิ่น ๓ ภาค ฉบับ
ราชบัณฑิตยสภา ในโครงการรู้ รัก ภาษาไทย ครั้งที่ ๓ ภาคใต้ วันเสาร์ที่ ๓ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๙,
ณ โรงแรมเดอะทวินโลตัส จังหวัดนครศรีธรรมราช, ๒๕๕๙.

๕

RACE

